

Handläggare
Stefan Larsson Lindmark
Telefon: 08-50808494**Till**
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2025-08-28

Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har gett utbildningsnämnden och förskolenämnden i uppdrag att ta fram lekvärdesriktlinjer för förskole- och skolgårdar.

Förvaltningen anser att förslaget som skickats på remiss är väl genomarbetat och kommer att vara en bra vägledning och stöd till berörda förvaltningar och bolag i planeringsarbetet med nya förskolor och skolor.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget 2023 gavs utbildningsnämnden i uppdrag att, i samarbete med förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, att ta fram och införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar.

I budget 2024 utökades uppdraget med att inkludera kommunstyrelsen i samverkan och att riktlinjerna även skulle säkra en hög pedagogisk kvalitet samt grönska i utemiljön.

Riktlinjerna skulle så långt som möjligt vara styrande för såväl kommunala som fristående förskolor och skolor.

Stadsdelsförvaltningarna har varit representerade i den stadsövergripande referensgruppen för att bidra med det verksamhetsnära perspektivet från kommunen i bakgrund i förskoleverksamheten.

Ärendet

Lekvärdesriktlinjer ska säkerställa att framtida förskole- och skolgårdar i staden uppnår de goda lekvärden som staden eftersträvar och att de samhällsviktiga synergier som gårdarna skapar når sin fulla potential.

I riktlinjerna framgår det att beräkningsverktyget lekytefaktor (LYF) ska göras av alla aktörer som planerar och bygger förskola eller skola, såväl privata som kommunala.

Vilken ambitionsnivå staden väljer att rusta upp det befintliga beståndet på är inte reglerat i riktlinjerna utan riktlinjerna ger inriktning i gestaltning och en hjälp till prioritering. Nivån på upprustningsprojekt är därefter upp till beställaren utifrån resurser, behov och prioriteringar.

Lekvärdesriktlinjerna är uppdelade i ett huvuddokument med två bilagor: Stödmaterial och beräkningsverktyget samt Lekytefaktor (LYF).

Lekvärdesriktlinjerna fastslår att stadens förskole- och skolgårdar ska ge lek i grön och naturlig miljö en central funktion i val av tomt och i gestaltningen av gården. Flera studier visar på ett positivt samband mellan gröna miljöer och barns utveckling.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förskoleavdelningen inom stadsdelsförvaltningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd och rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att lämna sina synpunkter i ärendet. Eventuella synpunkter framgår av separat skrivelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att lekvärdesriktlinjerna är genomarbetade och visar på viktiga faktorer för förskole- och skolgårdar.

Riktlinjerna är väl underbyggda med forskning om utemiljöns betydelse för barns utveckling. Förslaget till lekvärdesriktlinjer ligger i linje med de lekvärdesfaktorer som stadsdelsförvaltningen tog fram för de kommunala förskolorna för ett par år sedan.

Det första avsnittet i riktlinjerna ”Det här vet vi” beskriver på ett bra sätt lekens och förskole- och skolgårdens betydelse. Det lyfts också fram olika typer av lek och zoner som ska vara möjliga på gården och vikten av att förstå olika gruppers förutsättningar och villkor.

I det andra avsnittet i riktlinjerna ”Det här vill vi” lyfts det fram att stadens förskole- och skolgårdar ska vara platser där det finns goda möjligheter för eleverna att röra sig fritt och vad som krävs för att skapa detta.

Förvaltningen anser att riktlinjerna innehåller bra resonemang och argument kring variationen av lekmiljöer, växter och odlingars betydelse, barnens delaktighet samt trygghet och säkerhet i förhållande till utmaningar för barnen.

Det tredje avsnittet ”Så här gör vi” beskriver hur lekvärdesriktlinjerna är tänkta att användas i planeringsprocessen.

I denna del beskrivs hur alla aktörer i staden ska använda beräkningsverktyget Lekytefaktor (LYF). Det ska säkerställa tillräckliga friytor och goda förutsättningar för variation, med ökad grönska och mer pedagogiska utemiljöer.

LYF-modellen ska även användas för att förbättra lekvärden på befintliga gårdar som ska rustas upp.

Förvaltningen ser positivt på den gemensamma modellen för att beräkna och bedöma friytor och förutsättningar. De lekvärden som lyfts fram i bedömningen är relevanta och angelägna vid planeringen av nya förskolor.

Det är bra att riktlinjerna beskriver hur olika aktörer i staden ska använda lekvärdesriktlinjerna vid planering och upprustning av förskole- och skolgårdar. Detta gäller särskilt exploateringskontoret som ska använda riktlinjerna vid exploatering av mark och för stadsbyggnadskontorets arbete med detaljplaner. Oftast är det i de skedena som det avgörs hur stor yta som avsätts för förskole- eller skolgård.

Det är bra att lekvärdesriktlinjerna utgår från att fritytan för förskolegårdar ska vara minst 3000 kvadratmeter i ett tidigt skede.

Förvaltningens erfarenheter av att etablera nya förskolor i innerstaden bland befintlig byggnation innebär oftast en friyta på cirka 10 kvadratmeter per barn och dessa förutsättningar ges när exploateringsavtal skrivs.

Förvaltningen ser ett behov av att även barnkonsekvensanalyser genomförs parallellt med LYF-beräkningen. Bland annat för att se hur brister skulle kunna kompenseras genom till exempel att använda grönområden i närheten av förskolor och skolor.

Lekvärdesriktlinjerna ger en bra vägledning och tydlighet som kommer att vara värdefull vid planeringen av utemiljöer för nya förskolor och skolor. Den skulle med fördel även kunna användas vid planering av nya parklekar och upprustning av utemiljöer i befintliga parklekar.

En annan viktig aspekt för att ge barnen i förskolor och skolor lika möjligheter till utevistelse är personalens kompetens i utepedagogik och kunskaper om vikten av rörelseaktiviteter för barn.

Förvaltningen ser därför att lekvärdesriktlinjerna skulle kunna kompletteras med en stadsövergripande satsning på kompetensutveckling i utepedagogik för personal i förskola och skola.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar
2. Beräkningsverktyget - Lekytefaktor (LYF)
3. Så här gör vi – stöd vid utformning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2025-08-13